FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT MARCO DARMON

fremsat den 8. februar 1994 *

Hr. præsident,
De herrer dommere,

1. Court of Appeal har med sit præjudicielle spørgsmål anmodet Domstolen om at udtale sig om fortolkningen af artikel 16, nr. 1, i Bruxelles-konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager [1] (herefter benævnt »konventionen«) i forbindelse med en sag, hvis nærmere omstændigheder er følgende.

2. I 1971 indgik George Lawrence Webb en aftale om køb af en lejlighed i Antibes (Frankrig). De tilladelser fra Bank of England, der krævedes i henhold til den britiske valutakontrollovgivning, blev givet i sønnens, Lawrence Desmond Webb's, navn.

3. De nødvendige midler til købet blev overført fra en konto tilhørende sagsøgeren i hovedsagen til en konto, sønnen havde åbnet i Antibes, i hvis navn ejendommen blev registreret.

4. I marts 1990 anlagde George Webb sag mod sønnen ved High Court, principalt med påstand om, at det blev fastslået, at sønnen sad inde med ejendommen som trustee, og om, at han tilpligtedes at oprette de dokumenter, der er nødvendige for at overføre adkomsten, »the legal ownership«, til faderen.

5. Lawrence Webb gjorde — ud over at påstå, at ejendommen var en gave til ham — gældende, at de engelske domstole savnede kompetence, idet den franske ret på det sted, hvor ejendommen var beliggende, havde enekompetence, eftersom sagen vedrørte en rettighed over fast ejendom. Han påberåbte sig i den forbindelse konventionens artikel 16, nr. 1, som bestemmer følgende:

»Enekompetente, uden hensyn til bopæl, er i sager om rettigheder over fast ejendom samt om leje eller forpagtning af fast ejendom, retterne i den kontraherende stat, hvor ejendommen er beliggende.«

* Originalsprog: fransk.

1 — Konventionen som ændret ved tiltrædelseskonventionen af 9.10.1978 (EFT L 304, s. 1).

6. I sin afgørelse af 23. maj 1991 forkastede High Court indsigelsen med den begrundelse, at faderens krav støttedes på et fiduciarisk retsforhold, og at faderen hverken ønskede at blive indsat i besiddelsen af ejendommen, at opnå en berigtigelse af tingbogen eller at få fastslået, at han var ejeren.

7. Afgørelsen blev indbragt for Court of Appeal, som forelagde Domstolen følgende spørgsmål:

»Er sagen Webb mod Webb, 1990 W. nr. 2827 for High Court of Justice, Chancery Division, en sag, hvori de franske domstole har enekompetence ifølge en korrekt fortolkning af Bruxelles-konventionens artikel 16, nr. 1?«

8. Indledningsvis skal det bemærkes, at selv om den forelæggende ret har indbragt sagen for Domstolen i henhold til EØF-traktatens artikel 177, er det artikel 3 i protokollen af 3. juni 1971, der finder anvendelse i den foreliggende sag. Selv inden for rammerne af denne bestemmelse kan Domstolen dog ikke træffe direkte afgørelse i den sag, som er indbragt for Court of Appeal, men skal forsyne retten med de fortolkningsbidrag, der er nødvendige, for at den kan træffe sin afgørelse. Spørgsmålet må derfor omformuleres og kunne lyde således: Er en sag anlagt af en person mod en anden, hvorunder der nedlægges påstand om, at det fastslås, at sidstnævnte sidder inde med en fast ejendom som trustee, og om, at han tilpligtes at oprette de dokumenter, der er nødvendige for, at »the legal ownership« overgår til sagsøgeren, en sag om fast ejendom som omhandlet i konventionens artikel 16, nr. 1?

9. Konventionen er hverken blind for trusten eller dens særlige karakter, eftersom den fastlægger kompetencen på dette område i artikel 5, nr. 6. Denne bestemmelse er imidlertid uanvendelig i den foreliggende sag på grund af den pågældende trusts meget specielle karakter. Mens bestemmelsen kun skal gælde for »... en trust oprettet enten i henhold til loven eller skriftligt eller ved en mundtlig aftale, der er bekræftet skriftligt ...«, beror den »resulting trust«, der er tale om her, på

»... hvad den person, som tilvejebringer goderne eller købesummen for goderne, formodes at have haft til hensigt« [2].

10. Med hensyn til en »resulting trust« anfører Béraudo eksemplet

»... (med) en person, (som) køber et gode i en andens navn. I mangel af en klar gavehensigt, formodes den person, som har finansieret købet, at have bevaret ejendomsretten ifølge 'equity', 'the beneficial interest' (den egentlige ejendomsret) til godet. Den nominelle ejer har kun adkomsten ('legal title').

2 — Dyer-Van Loon Report on Trusts and Similar Institutions, *Hague Conference on Private International Law, Proceedings of the Fifteenth Session*, 8.-20.10.1984, Volume II, 1985, s. 64, nr. 110.

Han formodes at være trustee med hensyn til godet« [3].

11. Med hensyn til artikel 16 bør det erindres, at denne bestemmelse findes i konventionens afsnit II, afdeling 5, og fastlægger, hvilke retter der har kompetencen, når sagen *»som det væsentligste«* vedrører et spørgsmål, der er nævnt heri. Artikel 16, som tillægger visse retter enekompetence, har den virkning, at retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl, fratages kompetencen, og den gælder uanset parternes modstående aftale.

12. Som Droz skrev [4]

»... har de i artikel 16 opregnede tilfælde af kompetence kun karakter af enekompetence, hvis den tvist, retten skal påkende, er hovedspørgsmålet i sagen. Dette følger modsætningsvis, men meget klart af konventionens artikel 19, hvorefter retten kun er forpligtet til at erklære sig inkompetent, når en ret i en anden kontraherende stat har enekompetence i medfør af artikel 16, såfremt det spørgsmål, der er forbeholdt retterne i en anden kontraherende stat, indbringes for den som det væsentligste« [5].

13. Endelig kan en afgørelse truffet i en anden kontraherende stat under tilsidesættelse af denne kompetenceregel hverken anerkendes (artikel 28) eller fuldbyrdes (artikel 34).

14. Artikel 16 kan derfor bevirke, at parterne kan bringes for en ret, som ikke er hjemting for nogen af dem.

15. Den del af bestemmelsen, som tillægger retterne i den kontraherende stat, hvor ejendommen er beliggende, enekompetence »i sager om rettigheder over fast ejendom«, har indtil nu kun givet anledning til én af Domstolens domme, nemlig dommen i Reichert I-sagen [6], som parterne koncentrerer sig om i deres indlæg, uden at den dog er blevet omtalt under sagen for de engelske domstole.

16. I den sag, der gav anledning til denne dom, havde to ægtefæller, der var bosiddende i Forbundsrepublikken Tyskland, ved gave overdraget deres søn, som ligeledes var bosiddende i denne stat, selve ejendomsretten over en fast ejendom beliggende i Frankrig, idet de forbeholdt sig brugsretten til ejendommen. Den tyske bank, som var ægtefællernes kreditor, havde i Frankrig anlagt en såkaldt »actio pauliana«, som havde

3 — *Les trusts anglo-saxons et le droit français*, LGDJ 1992, s. 38, nr. 65.

4 — *Compétence judiciaire et exécution des jugements dans le marché commun*, Dalloz, 1972.

5 — Punkt 146. Jf. også Jenard-rapporten (EFT 1979 C 59, s. 34 og 38); P. Bellet: »L'élaboration d'une convention sur la reconnaissance des jugements dans le cadre du marché commun«, *Journal de droit international*, 1965, s. 833,857; Gothot og Holleaux: *La convention de Bruxelles du 27 septembre 1968*, Jupiter, 1985, punkt 141; P. Kaye: *Civil Jurisdiction and Enforcement of Foreign Judgments*, Professional Books, 1987, s. 874.

6 — Dom af 10.1.1990 (sag C-115/88, Sml. I, s. 27). Det bemærkes, at den forelæggende ret efter denne dom på ny forelagde sagen for Domstolen for at få afgjort, om »actio pauliana« kunne betragtes som en sag, der var omfattet af konventionens artikel 5, nr. 3, artikel 16, nr. 5, eller artikel 24 (dom af 26.3.1992, sag C-261/90, Reichert II, Sml. I, s. 2149). Sidstnævnte afgørelse er ikke relevant for den foreliggende sag.

den virkning, at overdragelsen af ejendommen ikke kunne gøres gældende over for banken. Da de sagsøgte anfægtede den franske rets kompetence til fordel for den tyske ret på det sted, hvor de havde bopæl, forelagde Cour d'appel d'Aix-en-Provence Domstolen et præjudicielt spørgsmål, hvormed retten i det væsentlige ønskede oplyst, om »actio pauliana« var en sag om rettigheder over fast ejendom, jf. konventionens artikel 16, nr. 1.

17. Under henvisning til Sanders-dommen [7] og Duijnstee-dommen [8], hvoraf den første vedrører »leje eller forpagtning af fast ejendom« og den anden »registrering eller gyldighed af patenter« udtrykte Domstolen på ny ønsket om at sikre en ensartet anvendelse af begreberne i konventionen, hvilket indebærer

»... at betydningen af begrebet 'sager om rettigheder over fast ejendom' bør fastlægges selvstændigt i fællesskabsretten ...« [9].

18. Domstolen bemærkede dernæst, at artikel 16 fastsatte et værneting, som udgjorde en undtagelse fra de almindelige kompetenceregler, og sluttede heraf, at bestemmelsen

»ikke burde ... fortolkes videre, end dens formål kræver ...« [10],

idet bestemmelsens ratio legis hviler på nærhedsprincippet [11], som begrunder, at kompetencen tillægges retten på det sted, hvor ejendommen er beliggende, som

»... bedst er i stand til at skaffe sig kendskab til de faktiske forhold og anvende de gældende retsregler og sædvaner, som normalt er reglerne og sædvanerne i den stat, hvor ejendommen er beliggende ...« [12].

19. Disse betragtninger førte til, at Domstolen fortolkede denne bestemmelse således, at

»... enekompetencen for retterne i den kontraherende stat, hvor den faste ejendom er beliggende, ikke omfatter samtlige sager om rettigheder over fast ejendom, men kun de sager, hvori der inden for Bruxelleskonventionens anvendelsesområde skal tages stilling til en fast ejendoms udstrækning og bestanddele, ejendommens ejer-og besiddelsesforhold, eller eksistensen af andre tinglige rettigheder over ejendommen med henblik

7 — Dom af 14.12.1977 (sag 73/77, Sml. s. 2383).

8 — Dom af 15.11.1983 (sag 288/82, Sml. s. 3663).

9 — Præmis 8.

10 — Præmis 9.

11 — Jf. i denne forbindelse Lagarde's undersøgelse af »Le principe de proximité dans le droit international privé contemporain«, *Académie de droit international, Recueil des Cours*, 1986, I, bind 196 i samlingen, s. 9 ff., på s. 129.

12 — Præmis 10.

på at sikre indehaverne af disse rettigheder beskyttelse af de beføjelser, der knytter sig til deres ret« [13].

20. Domstolen fandt det nødvendigt at undersøge grundlaget for og formålet med søgsmålet og afviste at anvende artikel 16, nr. 1, med følgende begrundelse:

»Under et almindeligt omstødelsessøgsmål, den såkaldte actio pauliana, hviler proceskravet på en fordringsret, nemlig kreditors krav på sin skyldner, og søgsmålet har til formål af sikre kreditors adgang til at søge fyldestgørelse i debitors formue.« [14]

21. Som Bischoff har anført [15]:

»Det vil derfor ikke være overilet at mene, at dommen ganske afgjort rækker videre end blot til actio pauliana og også vedrører alle de annullationssøgsmål, nullitetssøgsmål og søgsmål til ophævelse, som, skønt de kan have indflydelse på ejendomsretten til en ejendom, er baseret på en personlig rettighed, der tilkommer sagsøgeren.« [16]

22. Idet actio pauliana således støtter sig på fordringsretten, har den til formål at beskytte kreditors generelle sikkerhed i debitors formue uden dog at tillægge ham en »jus in rem«, hvoraf — som Ancel har anført [17] — følger:

»Krav, hvorved en tinglig rettighed over fast ejendom anfægtes via den retshandel, hvorved ejendommen blev overdraget, har ikke så direkte betydning for denne kategori af rettigheder som krav, hvorved deres struktur og beskyttelsen af dem anfægtes. Til forskel fra de sidstnævnte krav ligger de førstnævnte langt fra 'sagens' kerne — godets retlige karakter — og risikerer derfor at blive udelukket på grund af reglen om en snæver fortolkning.« [18]

23. De opfattelser, der er givet udtryk for under sagen, er følgende.

24. På den ene side har den af faderen anlagte sag ifølge Det Forenede Kongerige til formål »... at afgøre spørgsmålet om, hvorvidt en fast ejendom forvaltes i form af en trust« [19], og den vedrører kun forholdet indadtil, således at den ikke kan anses for at vedrøre en tinglig ret.

13 — Præmis 11.
14 — Præmis 12.
15 — *Journal de droit international*, 1990, s. 503.
16 — S. 505.
17 — *Revue critique de droit international privé*, 1991, s. 151.
18 — S. 157.
19 — Punkt 9 i indlægget.

25. Denne opfattelse deles af sagsøgeren i hovedsagen, som har anført, at »... når tvisten vedrører eksistensen af en rettighed, som følger af en kontrakt mellem parterne eller af deres handlemåde over for hinanden, vil retterne på det sted, hvor ejendommen er beliggende, ikke være bedre i stand til at afgøre tvisten end retterne i en hvilken som helst anden kontraherende stat ...« [20].

26. På den anden side har Kommissionen udtrykkeligt og sagsøgte i hovedsagen indirekte — idet de lægger vægt på *formålet* med kravet — gjort gældende, at sagen vedrører rettigheder over fast ejendom, da faderen faktisk kræver at blive ejer, hvilket i øvrigt fik sagsøgtes advokat til under den mundtlige forhandling ikke uden humor at sammenfatte sagsøgerens krav således: »What is the plaintiff's claim? My Lords, the plaintiff's claim is to own the flat!«

27. Spørgsmålet er ikke så enkelt, og jeg har spekuleret over, hvilken opfattelse jeg skal tilslutte mig, da kravet om ejendomsret uomtvisteligt ligger til grund for kravet om anerkendelse af en sådan trust.

28. Den opfattelse, hvorefter der skal tages hensyn til, hvilket *formål* sagsøgeren i hovedsagen faktisk har forfulgt, finder imidlertid hverken støtte i bestemmelsen, den overvejende opfattelse i teorien eller i Domstolens praksis. En rets saglige kompetence må nødvendigvis vurderes i lyset af kravets *genstand*, således som den fastlægges i det indledende processkrift i sagen, uden at formålet tages i betragtning [21].

29. Enekompetencen indrømmes, for så vidt som sagen som det væsentligste vedrører rettigheder over fast ejendom. Mens det i bestemmelsen på fransk hedder: »en matière de droits réels immobiliers«, på spansk: »en materia de derechos reales immobiliarios«, på italiensk: »in materia di diritti reali immobiliari«, er der en lille nuance i den engelske tekst: »in proceedings which have as their object rights in rem«.

30. Som generaladvokat Sir Gordon Slynn anførte i sit forslag til afgørelse i Röslersagen [22]:

»Det synes at fremgå af de andre sproglige versioner, at det, der er omfattet, er sager, hvis indhold (snarere end genstand) vedrører en aftale om udlejning af fast ejendom snarere end en aftale, som blot vedrører selve den faste ejendom.« [23]

20 — Indlægget s. 9.

21 — Jf. J. P. Verheul: »The EEC Convention on Jurisdiction and Judgments of 27 september 1968 in Netherlands Legal Practice«, *Netherlands International Law Review*, 1975, s. 210.

22 — Dom af 15.1.1985 (sag 241/83, Sml. s. 99).

23 — S. 104 in fine. I teorien i Storbritannien antages det ligeledes, at sagens indhold (»subject matter«), ikke formålet, er afgørende for værnetinget. I denne retning går Dashwood-Hacon-White: *A Guide to the Civil Jurisdiction and Judgments Convention*, Kluwer, 1987, s. 29; A. E. Anton: *Civil Jurisdiction in Scotland*, Green & Son Ltd, 1984, s. 103.

31. Det fremgår ligeledes af Jenard-rapporten, at

»... retterne kun [er] enekompetente på de områder, der er nævnt i artikel 16, såfremt hovedspørgsmålet i sagen vedrører et af områderne«,

og at

»ifølge disse bestemmelser [om enekompetence] *lægges der vægt på sagens genstand*, og de gælder uafhængigt af parternes bopæl og nationalitet« [24].

32. Med hensyn til Domstolens praksis afspejler kravet om en snæver fortolkning af artikel 16, som for første gang blev opstillet i Sanders-dommen, Domstolens afvisning af at udvide bestemmelsens anvendelsesområde til også at omfatte krav, som kun indirekte eller som et bispørgsmål vedrører tinglige rettigheder.

33. Der skal derfor tages stilling til, om en sag, hvorunder der nedlægges påstand om, at det fastslås, at en person forvalter en fast ejendom for en anden i form af en trust, og om, at sagsøgte tilpligtes at oprette de dokumenter, der er nødvendige for, at »the legal ownership« overgår til sagsøgeren, er en sag om rettigheder over fast ejendom som omhandlet i artikel 16, nr. 1.

34. Forskellen mellem personlige rettigheder og tinglige rettigheder, som er velkendt i de kontinentale retssystemer, er defineret således i Schlosser-rapporten:

»En personlig ret kan kun gøres gældende over for debitor ... Tinglig ret til en genstand virker derimod til skade for enhver. Den for en tinglig ret mest karakteristiske retsfølge er dens indehavers ret til at forlange den pågældende genstand udleveret af enhver, som ikke besidder en højere prioriteret tinglig ret.« [25]

35. Når et gode overgives til en trustee for at blive forvaltet i form af en trust, »fordobles« ejendomsretten [26], eftersom the trustee eller en anden person på hans vegne står som den, der har adkomsten til ejendommen [27], og beneficianten har »the beneficial interest«, som er en »equitable interest«.

24 — EFT C 59, s. 34, min fremhævelse.

25 — EFT 1979 C 59, punkt 166, s. 120.

26 — Jf. den ovenfor i fodnote 2 omtalte Dyer-Van Loon-rapport, punkt 9, s. 15.

27 — Jf. i den forbindelse definitionen af en trust i artikel 2 i Haagerkonventionen om den lovgivning, der finder anvendelse på trusts, og om anerkendelse af trusts af 1.7.1985 i *The Hague Conference on Private International Law, Proceedings of the Fifteenth Session*, 8.-20.10.1984, jf. ovenfor, fodnote 2, s. 362.

36. Ifølge Schlosser-rapporten er »equitable interests« ikke ligestillede

»med de blot personlige rettigheder på kontinentet. De kan til dels 'tinglyses' og virker da som 'legal rights' universelt, selv over for erhververe i god tro. Også når de ikke tinglyses, virker de principielt over for enhver; kun erhververe i god tro er da beskyttede« [28].

37. Lasok og Stone [29] går ligeledes ind for, at »equitable interests in land« skal medtages under begrebet tinglige rettigheder. De skriver:

»... there can be no doubt that an equitable interest in land, as known to English law, qualifies as a 'right in rem' for the purpose of Article 16 (1); such an interest is binding on all persons, with the limited exceptions of certain purchasers, viz. those who purchase without notice, or benefit of non-registration, or purchase from a vendor exercising powers of overreaching« [30].

38. Kan den af sagsøgeren i hovedsagen anlagte sag imidlertid i det foreliggende tilfælde anses for en sag, hvorunder der gøres krav på den faste ejendom i Frankrig på grundlag af en »equitable interest«, når sagens genstand er, om der eventuelt er oprettet en trust mellem sagsøgeren og hans søn, subsidiært hvad der var parternes hensigter ved erhvervelsen af ejendommen [31]? Er der ikke snarere tale om et *præjudicielt retsspørgsmål*, som ganske vist vil have afgørende følger for ejendomsretten, men som egentlig er baseret på et rent personligt forhold?

39. Selv om baggrunden for den sag, der gav anledning til Duijnstee-dommen, var en helt anden, fordi der var tale om artikel 16, nr. 4, frembyder denne sag dog en vis lighed med den foreliggende sag. De relevante faktiske omstændigheder var følgende.

40. Goderbauer, som var ansat i et selskab, havde i eget navn indgivet patenter i forskellige kontraherende stater. Kurator i selskabets konkursbo, Duijnstee, gjorde gældende, at disse patenter faktisk tilhørte boet, og nedlagde påstand om, at de skulle overdrages til dette. Artikel 16, nr. 4, tillægger »i sager om registrering eller gyldighed af patenter ... retterne i den kontraherende stat, på hvis område ... deponering eller registrering er foretaget ...« kompetencen.

28 — Punkt 167 b, s. 121, andet afsnit, in fine.

29 — *Conflict of Laws in the European Community*, Professional Books, 1987.

30 — S. 237. Jf. også Megarry og Wade: *The Law of Real Property*, 1984, s. 114, som anfører følgende: »If by rights in rem is meant (as normally) rights enforceable against third parties generally, as opposed to rights in personam which are enforceable only against specified persons (e. g. contractual rights), then equitable rights to property are unquestionably rights in rem, though somewhat different from legal rights to property«. Jf. også Kaye, a. st., s. 901.

31 — Punkt 11 i forelæggelseskendelsen.

41. Generaladvokat Rozès anførte, at ingen af kravene som det væsentligste vedrørte gyldigheden eller registreringen, og fortsatte:

»Dette spørgsmål [om forholdet mellem den ansatte og selskabet] opstår 'forlods' i forhold til de egentlige formaliteter omkring Lodewijk Goderbauer's overdragelse af de indgivne ansøgninger eller registrerede patenter ... Først når der er taget stilling til, hvilken bistand Lodewijk Goderbauer i givet fald skal yde kurator, opstår det egentlige spørgsmål om overdragelse af ansøgerens eller opfinderens rettigheder i de andre kontraherende stater ...« [32].

42. Domstolen fandt, at artikel 16, nr. 4, ikke fandt anvendelse, og begrundede dette med, at

»... hverken patenternes gyldighed eller spørgsmålet, om de er retmæssigt registreret i de forskellige lande, [er] omtvistet mellem parterne i hovedsagen. Afgørelsen af retstvisten afhænger udelukkende af spørgsmålet, om Goderbauer eller selskabet ... er den rette patenthaver, hvilket skal afgøres på grundlag af det retsforhold, der bestod mellem parterne« [33].

43. Selv om spørgsmålet, om patentet var retmæssigt registreret, ikke var det væsentligste i sagen, var det dog ikke desto mindre snævert forbundet med spørgsmålet om parternes hensigter og forholdet mellem dem på tidspunktet for deponeringen, således at dette spørgsmål måtte afgøres, før formaliteterne omkring overdragelsen kunne opfyldes.

44. Det er grunden til, at jeg ikke finder Kommissionens argumenter i den foreliggende sag overbevisende. Kommissionen støtter sig på den opfattelse, der er fremført af professor Kaye, som har anført, at

»An action for a declaration that land purchased by one person in the name of another is subject to a resulting trust in favour of the former« [34]

er omfattet af artikel 16, nr. 1, for så vidt som sagen vedrører »an equitable interest in land«, og at

»There seems no good reason why Article 16 (1) should not also be held to apply when the immovable property, rights in rem in which form the object of the proceedings, is or is alleged to be property subject to a trust, since the sound policy reasons for subjecting such proceedings to the exclusive jurisdiction

32 — S. 3683 og 3684.

33 — Præmis 26.

34 — S. 903.

of courts of the Contracting State situs are no less applicable than would be the case if the property were not held on trust.« [35]

45. Ud over at give udtryk for en vis tvivl med hensyn til sager, som ville kunne anses for sager om rettigheder over fast ejendom, anfører professor Kaye imidlertid også — efter at have nævnt sager om anerkendelse af en »resulting trust« som eksempel på sager om rettigheder over fast ejendom — at en sag anlagt i medfør af section 172 i Law of Property Act 1925, som gør det strafbart for »settlor« at overdrage goder til »trustees« i den hensigt at besvige kreditorerne, ligeledes må anses for en sag om rettigheder over fast ejendom [36]. En sådan sag kan ligestilles med actio pauliana, som Domstolen imidlertid i Reichert I-dommen anså for at være af personlig karakter.

46. Efter min mening er det kun sager, som *direkte* vedrører »... en fast ejendoms udstrækning og bestanddele, ejendommens ejer-og besiddelsesforhold ...« [37], som falder ind under anvendelsesområdet for artikel 16, nr. 1.

47. I den henseende opstilles i Schlosser-rapporten følgende sondring:

»... Man kunne dog forestille sig, at to personer er uenige om, hvem der er 'trustee' for en ejendom. Dersom den ene af de to indstævner den anden for tyske domstole med det formål at få den indstævnte til at indvillige i, at han i tingbogen slettes som ejer af en ejendom, og at sagsøgeren registreres som den virkelige ejer, har de tyske domstole i henhold til artikel 16, nr. 1 eller 3, utvivlsomt enekompetence. Bliver der imidlertid anlagt sag med henblik på at få fastslået, at en person er 'trustee' i en bestemt 'trust', som ejer forskellige aktiver, så vil f.eks. artikel 16, nr. 1, ikke finde anvendelse, [blot] fordi disse aktiver også omfatter en fast ejendom« [38].

48. Skillelinjen synes derfor at gå mellem sager, der som det væsentligste vedrører en tvist om ejendomsretten mellem personer, som ikke gør gældende, at der består et fiduciarisk retsforhold mellem dem, og sager, som vedrører en tilsidesættelse af en fiduciarisk forpligtelse, som — hvis den godtgøres — vil have tinglige retsvirkninger. I et sådant tilfælde må retsforholdets personlige karakter efter min opfattelse veje tungest.

35 — S. 901 og 902.
36 — S. 903, d).
37 — Reichert I-dommen, præmis 11.
38 — Punkt 120, s. 108.

49. Der kan ikke være nogen grund til at anvende artikel 16 her, for så vidt som denne bestemmelse, fortolket i lyset af artikel 19, kun skal gælde for situationer, der overvejende er af tinglig karakter.

50. I den forbindelse bemærkes, at det netop er dette ræsonnement, der ligger bag Schlosser-rapporten med hensyn til sager vedrørende forpligtelsen til at overdrage fast ejendom [39]. Ifølge professor Schlosser overgår ejendomsretten i henhold til fransk, belgisk, luxembourgsk og — i vid udstrækning — italiensk ret allerede ved kontraktens indgåelse, og efter dette tidspunkt kan køberen lade overdragelsen indføre i ejendomsregisteret, hvilket bevirker, at hans ejendomsret har virkning over for tredjemand. I Det Forenede Kongerige har køberen en »equitable interest« i ejendommen, som har virkning over for tredjemand, selv om sælgeren skal medvirke, for at køberens retsstilling har fuld virkning.

51. Selv om professor Schlosser antager, at køberen kan kræve ejendomsretten overdraget på grundlag af sin tinglige ret, må en sådan sag efter hans opfattelse anses for et søgsmål af personlig karakter, som ikke falder ind under anvendelsesområdet for artikel 16, nr. 1. Schlosser konkluderer:

»Et på en aftale grundet søgsmål om indrømmelse af ejendomsret eller andre tinglige rettigheder vedrørende fast ejendom har derfor ikke tinglige rettigheder som genstand.« [40]

52. Gothot og Holleaux har anført [41]:

»Blandede søgsmål, hvorunder en person både gør en tinglig ret og en personlig ret gældende, som hidrører fra samme retshandel, synes at falde uden for artikel 16, nr. 1 ...« [42]

De er endvidere af den opfattelse, at en sag om deling af fast ejendom ikke bør være omfattet af den særlige kompetenceregel [43].

53. Som High Court har påpeget, påberåber sagsøgeren i hovedsagen sig imidlertid kun, at *der består et fiduciarisk retsforhold*, en situation, som omtrent synes at svare til den, der er beskrevet i Schlosser-rapporten.

54. Efter min opfattelse omfatter bestemmelsen ikke en sag, hvorunder en person

39 — Punkt 169-172.

40 — Punkt 172 c), s. 122.

41 — *La convention de Bruxelles du 27 septembre 1968*, Jupiter, 1985.

42 — Punkt 145, s. 84. De har endvidere anført, at: »Artikel 16, nr. 1, tillægger retterne i den stat, hvor ejendommen er beliggende, kompetence til at påkende sager, der er *baseret* på en egentlig eller accessorisk rettighed over fast ejendom« (punkt 144, min fremhævelse).

43 — Punkt 146.

nedlægger påstand om, at det fastslås, at et gode forvaltes af en anden i form af en trust, eftersom denne person ikke selv er indehaver af rettigheder, der har virkning over for alle. Rettigheder, der tilkommer tredjemænd i god tro, berøres i øvrigt ikke af en eventuel anerkendelse af en trust, eftersom disse må antages ikke forinden at være blevet underrettet om dens eksistens.

55. Den omstændighed, at sagsøgeren i hovedsagen har nedlagt påstand om, at sagsøgte tilpligtes at oprette de dokumenter, der er nødvendige for, at han kan opnå »legal ownership«, kan ikke ændre sagens karakter, da det, der ønskes fastslået, er en handleforpligtelse, der kun påhviler sagsøgte, og hvis manglende opfyldelse vil føre til, at sagsøgeren må anlægge sag for at opnå en berigtigelse af tingbogen.

56. Ganske vist er ratio legis for bestemmelsen i artikel 16, nr. 1, til dels det procesøkonomiske hensyn, der er nævnt i Jenard-rapporten:

»Endelig tages der med det i konventionen fastsatte system hensyn til, at det er nødvendigt at foretage tilførsler til tingbøger eller registre, som føres på det sted, hvor den faste ejendom er beliggende.« [44]

57. Denne forestilling om procesøkonomi, som ligger til grund for enekompetencen, har navnlig Huet gjort sig til talsmand for [45], idet han til sine kommentarer til Rösler-dommen har anført:

»... det eneste hensyn, som kan forklare *enekompetencen* i henhold til artikel 16, nr. 1, er, at dommen nødvendigvis skal fuldbyrdes på det sted, hvor ejendommen er beliggende« [46].

58. Domstolen har imidlertid aldrig udtrykkeligt lagt dette princip til grund. Således udtalte Domstolen i Sanders-dommen:

»Sager vedrørende rettigheder over fast ejendom skal ... pådømmes efter reglerne i den stat, hvor ejendommen er beliggende, og sådanne sager kræver ofte efterprøvelser, forespørgsler og syns- og skønsforretninger, som nødvendigvis må afholdes på stedet, hvorfor anerkendelsen af en eksklusiv kompetence i sådanne sager modsvarer de krav, som hensynet til en god retspleje kræver.« [47]

44 — S. 35.

45 — *Journal de droit international*, 1986, s. 440. Jf. også Bischoff's kommentarer i samme tidsskrift, 1978, s. 388, på s. 393.

46 — S. 444.

47 — Præmis 13.

59. Ligeledes udtalte Domstolen i Reichert I-dommen:

»I henhold til nogle medlemsstaters regler om offentliggørelse af forhold vedrørende faste ejendomme skal der gives offentlig meddelelse om søgsmål, hvorunder dispositioner vedrørende rettigheder, der er omfattet af reglerne, påstås omstødt eller frakendt retsvirkning i forhold til tredjemand, samt om domstolenes afgørelser i disse sager, men dette kan ikke i sig selv begrunde en enekompetence for domstolene i den kontraherende stat, hvor den faste ejendom, der er genstand for de nævnte rettigheder, er beliggende.« [48]

60. Der er imidlertid ingen tvivl om, at nødvendigheden af at fuldbyrde en dom på det sted, hvor ejendommen er beliggende, er en del af artikel 16, nr. 1's ratio legis, således at en kompetence for de franske domstole i den foreliggende sag kunne opfylde dette krav.

61. Hvis Domstolen imidlertid skulle antage, at en sag, hvorunder der nedlægges påstand om, at det fastslås, at en person er trustee for en trust vedrørende en fast ejendom, har tinglig karakter, måtte det samme nødvendigvis gælde, hvis der var tale om en trust vedrørende ejendomme i forskellige kontraherende stater. Sagsøgeren ville i så fald være nødsaget til at anlægge sag ved retten på hvert af de steder, hvor ejendommene var beliggende, som havde enekompetence. Enhver kan se, at en sådan situation ville føre til en alvorlig risiko for uforenelige afgørelser, da retterne hver især ville have monopol på at anerkende eksistensen af en trust vedrørende den ejendom, der er beliggende i deres retskreds. Konventionens artikel 22 om indbyrdes sammenhængende krav kan ikke i alle tilfælde afhjælpe denne risiko, eftersom der ikke er tale om en bestemmelse, der tillægger kompetence [49]. I en sådan situation kræver retsplejehensyn, at sagsøgeren kun anlægger sag ved én ret, som tager stilling til, om der eventuelt foreligger en trust, ved en afgørelse, som enten efterfølges af en fuldbyrdelsesprocedure, hvis sagsøgte efterkommer afgørelsen, eller af et direkte søgsmål, hvorunder der fremsættes krav om overdragelse af ejendomsretten.

62. Til slut bemærkes, at den væsentligste grund til enekompetencen efter artikel 16, nr. 1, som er anerkendt af Domstolen i Reichert I-dommen — nemlig at retterne på det sted, hvor ejendommen er beliggende, har det bedste kendskab til de faktiske forhold og til anvendelsen af regler og sædvaner — ikke er relevant i den foreliggende sag, eftersom hovedspørgsmålet i sagen er, om der eventuelt foreligger et fiduciarisk retsforhold mellem parterne.

48 — Præmis 13.

49 — Jf. på dette punkt H. Gaudemet-Tallon: *Les conventions de Bruxelles et de Lugano*, LGDJ, 1993, s. 204 ff.

63. Jeg skal derfor foreslå Domstolen at kende for ret, at en sag anlagt af en person mod en anden, hvorunder der nedlægges påstand om, at det fastslås, at sidstnævnte sidder inde med en fast ejendom som trustee, og om, at han tilpligtes at oprette de dokumenter, der er nødvendige for, at »the legal ownership« overgår til sagsøgeren, ikke er en sag om fast ejendom som omhandlet i artikel 16, nr. 1, i Bruxelleskonventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager.